

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obo/3/2024
Identifikačné číslo spisu:	1003899566
Dátum vydania rozhodnutia:	21.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Sedláčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1003899566.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Sedláčkovej a členiek senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a JUDr. Moniky Školníkovej v spore žalobcu: JUDr. Milan Šulva, Hlučínska 1, 831 03 Bratislava, správca konkurznej podstaty úpadcu Považské mlyny a cestovinárne, spol. s r.o., Hurbanova č. 3353, 921 35 Piešťany, IČO: 17 333 130, zastúpeného AS Legal s.r.o., Hlučínska 1, 831 03 Bratislava, IČO: 36 857 688 proti žalovanému: Všeobecná úverová banka, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO: 31 320 155, zastúpenému advokátska kancelária agner & partners, s.r.o., Špitálska 10, 811 08 Bratislava, IČO: 36 722 758, za účasti intervenientov na strane žalovaného: 1/ Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Štefanovičova 5, P.O. BOX 82, 817 82 Bratislava, IČO: 00 151 742, 2/ MH Manažment, a.s., Turbínová 3, 831 04 Bratislava - mestská časť Nové Mesto, IČO: 50 088 033, 3/ Slovenská konsolidačná, a.s., Cinrotínska 21, 814 99 Bratislava, IČO: 35 776 005, spoločne zastúpených advokátom JUDr. Allanom Böhmom, Jesenského 2, 811 02 Bratislava, o zaplatenie 4 683 701,98 eura s príslušenstvom a o odvolaní žalovaného proti medzitýmnemu rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Cbi/61/2003-2428 zo dňa 30. novembra 2023 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky medzitýmnny rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Cbi/61/2003-2428 zo dňa 30. novembra 2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave, ako súd prvej inštancie napadnutým medzitýmnym rozsudkom rozhodol, že základ žalobného návrhu je opodstatnený.

2. Žalobca sa žalobou doručenu súdu prvej inštancie dňa 3. októbra 2003 domáha proti žalovanému zaplatenia sumy 4 683 701,98 eura (141 101 206 Sk) s 18%-tným úrokom z omeškania od 5. októbra 1999 do zaplatenia, ako rozdielu medzi hodnotou majetku úpadcu, ktorý bol predmetom zabezpečenia na základe troch zmlúv o zabezpečovacom prevode práva č. 990801, č. 990802 a č. 990803 a medzi výškou úverových záväzkov úpadcu na základe dvoch zmlúv o úvere č. 5/96 a č. 4/98. Žalovaný nárok uplatnený žalobou neuznáva a v rámci procesnej obrany, okrem iného

rozporuje žalobcom tvrdenú hodnotu majetku zabezpečujúceho pohľadávky a zároveň premlčanie žalobného nároku.

3. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania po skutkovej stránke ustálil, že Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 4K/262/1999-20 zo dňa 5. októbra 1999 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka Považské mlyny a cestovinárne, spol. s r.o. a správcom konkurznej podstaty je toho času JUDr. Milan Šulva. Medzi žalovaným, ako veriteľom a úpadcom, ako dlžníkom bola uzavretá úverová zmluva č. 5/96 zo dňa 1. augusta 1996 v znení dodatkov č. 1 a č. 2 na základe, ktorej banka poskytla klientovi úver v sume 79 348 500 Sk (2 633 887,67 eura) a zmluva o úvere č. 4/98 zo dňa 30. decembra 1998 v znení dodatkov č. 1 - č. 4, na základe ktorej banka poskytla dlžníkovi úver vo výške 195 560 500 Sk (6 491 419,37 eura). Pohľadávky žalovaného zo zmlúv o úvere boli voči úpadcovi zabezpečené zmluvou o zabezpečovacom prevode práva k nehnuteľnému majetku č. 990801 zo dňa 25. augusta 1999 v znení dodatku č. 1 zo dňa 27. augusta 1999 (ďalej aj „zmluva č. 990801“), zmluvou o zabezpečovacom prevode práva k nehnuteľnému majetku č. 990802 zo dňa 25. augusta 1999 (ďalej aj „zmluva č. 990802“) a zmluvou o zabezpečovacom prevode práva k hnutelnému majetku č. 990803 zo dňa 25. augusta 1999 v znení dodatku č. 1 zo dňa 27. augusta 1999 (ďalej aj „zmluva č. 990803“). Poskytnutie zabezpečenia sa pri nehnuteľnostiach realizovalo tak, že žalobca žalovanému dočasne a podmienene previedol vlastnícke právo, ktoré bolo zavkladované príslušnou správou katastra dňa 31. augusta 1999 (pre k. ú. I.) a 8. septembra 1999 (pre k. ú. L.). Vzhľadom na neplnenie záväzkov dlžníkom riadne a včas žalovaný listom zo dňa 9. septembra 1999 adresovaným úpadcovi vyhlásil splatnosť všetkých záväzkov zo zmlúv o úvere č. 5/96 a č. 4/98, vyzval na ich vyrovnanie obratom s upozornením, že po márnom uplynutí desaťdňovej lehoty bude majetok podľa zmlúv o zabezpečovacom prevode práva definitívne prevezený do majetku veriteľa. S prihliadnutím na nespĺnenie záväzkov dlžníka v dodatočnej lehote pristúpil žalovaný k uspokojeniu úverovej pohľadávky prostredníctvom realizácie zabezpečovacieho prevodu práv. Listom zo dňa 21. septembra 1999 žalovaný požiadal Okresný úrad v Trnave, aby v zmysle zmluvy č. 990801 zrealizoval zabezpečovaciu podmienku a nehnuteľný majetok previedol definitívne do vlastníctva žalovaného. Listom zo dňa 21. septembra 1999 žalovaný požiadal Okresný úrad v Piešťanoch, aby v zmysle zmluvy č. 990802 zrealizoval zabezpečovaciu podmienku a nehnuteľný majetok previedol do definitívneho vlastníctva žalovaného. Listom zo dňa 30. septembra 1999 žalovaný oznámil úpadcovi, že dňa 4. októbra 1999 pristúpi podľa zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 k fyzickému prevzatíu majetku. Následne upomienkou zo dňa 31. mája 2000 úpadca oznámil žalovanému, že voči nemu eviduje pohľadávku vo výške 146 949 510 Sk a žiadal jej úhradu do 14-tich dní. Žalobca v konaní tvrdil, že na základe uvedených úkonov žalovaný získal majetok v hodnote 371 298 010 Sk (12 324 836,02 eura) za pohľadávku v hodnote 230 196 804,96 Sk (7 641 134,06 eura). Pri výpočte žalovanej sumy žalobca vychádzal z rozdielu hodnoty majetku žalobcu poskytnutého k zabezpečeniu úverov stanovenej na základe znaleckých posudkov vypracovaných Realitnou spoločnosťou VÚB, spol. s r.o. č. 86-725/99, č. 88-727/99, č. 83-722/99, č. 85-724/99, č. 84-723/99 a hodnoty nesplateného úveru z úverových zmlúv č. 5/96 a č. 4/98 vyplývajúcej z notárskych zápisníc N 161/99, NZ 104/99 zo dňa 11. augusta 1999 a z notárskej zápisnice N 178/99, NZ 113/99 zo dňa 25. augusta 1999 vyhotovených notárom JUDr. Miroslavom Gregorom so sídlom v Čhtelnici.

4. Súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní nebolo sporné uzavretie zmlúv o úvere a zmlúv o zabezpečovacom prevode práva ani skutočnosť, že dlžník neplnil svoje záväzky zo zmlúv o úvere riadne a včas a veriteľ pristúpil k uspokojeniu svojej úverovej pohľadávky prostredníctvom realizácie zabezpečovacieho prevodu práv. Sporným bol samotný nárok žalobcu, ako aj jeho výška a vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania i včasnosť podania žaloby.

5. Súd prvej inštancie právne posudzoval spor podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ochrana vlastníckeho práva), § 1 ods. 1, ods. 2, § 387 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1, § 394 ods. 2, § 397 Obchodného zákonníka, § 34, § 39, § 451 ods. 1, ods. 2, § 456 veta prvá, § 133 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 553 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmlúv o zabezpečovacom prevode práva, § 214 ods. 1, ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Osobitne súd prvej inštancie citoval ustanovenie čl. V bod 5.1 zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803.

6. Žalobca až v priebehu konania právne kvalifikoval svoj nárok, ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a v tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na zásadu iura novit curia, v zmysle ktorej je právna kvalifikácia vecou súdu. Ako prejudiciálnu otázku súd prvej inštancie riešil otázku platnosti, resp. neplatnosti zmlúv o zabezpečovacom prevode práva a pri tomto posudzovaní vychádzal zo zmyslu a účelu ustanovenia § 553 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia predmetných zmlúv, t.j. k 25. augustu 1999, ako aj z ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 1Cdo/48/2010 zo dňa 29. februára 2012, sp. zn. 1Cdo/58/2008 zo dňa 25. júna 2009, sp. zn. 3Cdo/446/2012 zo dňa 20. marca 2014, sp. zn. 8Sžo/29/2007 zo dňa 10. januára 2008, sp. zn. 8Sžo/30/2007 zo dňa 10. januára 2008, sp. zn. 10Sžr/11/2010 zo dňa 16. marca 2011, sp. zn. 1MCdo/9/2011 zo dňa 10. júla 2013, sp. zn. 2MCdo/2/2006, sp. zn. 3Cdo/180/2019 zo dňa 16. decembra 2020, sp. zn. 2Cdo/88/2020 zo dňa 31. mája 2021). Konštatoval, že až do novely Občianskeho zákonníka zákonom č. 568/2007 Z. z. bola úprava zabezpečovacieho prevodu práva veľmi stručná a citovanou novelou bolo s účinnosťou od 1. januára 2008 nielen zmenené ustanovenie § 553, ale úprava bola aj doplnená o nové ustanovenia (§ 553a - § 553e). V prejednávanej veci je však potrebné aplikovať § 553 Občianskeho zákonníka v jeho pôvodnom znení, keďže predmetné zmluvy o zabezpečovacom prevode práva boli uzatvorené dňa 25. augusta 1999 a výklad tohto zákonného ustanovenia je treba urobiť so zreteľom na jeho zmysel a účel. Pre zabezpečovací inštitút je charakteristická akcesorita a subsidiarita, sleduje osud zabezpečenej pohľadávky a jeho uhradzovací mechanizmus prichádza do úvahy až vtedy, ak sa zabezpečená pohľadávka riadne a včas nesplní. Súd prvej inštancie osobitne poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/48/2010 zo dňa 29. februára 2012 s tým, že z rovnakých východísk vychádzajú aj závery ostatných vyššie citovaných rozhodnutí najvyššieho súdu. So zreteľom na obsah dojednania v čl. V bod 5.1 zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 súd prvej inštancie dospel k záveru o absolútnej neplatnosti zmlúv v celom rozsahu, ktoré neurčujú, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí (dohodu riešiacu tzv. uhradzovaciu funkciu tohto inštitútu) a zároveň tieto zmluvy v čl. V bod 5.1 obsahujú dojednanie obdobné, tzv. prepádne zálohu, ktoré je v rozpore s § 553 Občianskeho zákonníka, a v zmysle ktorého sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka s úhradou zabezpečenej pohľadávky bez ďalšieho (alebo na základe svojho jednostranného právneho úkonu) stane trvalým vlastníkom prevedeného majetku pri súčasnom zániku zabezpečenej pohľadávky. Podľa názoru súdu prvej inštancie uvedený záver korešponduje s právnym názorom vyjadreným v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/48/2010 zo dňa 29. februára 2012. V súlade so závermi uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/446/2012 zo dňa 20. marca 2014 naviac, dojednanie v čl. V bod 5.1 zmlúv o zabezpečovacom prevode práva svojím účelom a obsahom obchádza zákon, pretože umožňuje zánik vlastníctva pôvodného vlastníka k nehnuteľnosti bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva na veriteľa stane nepodmieneným, a teda je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatné.

7. Vzhľadom na absolútnu neplatnosť zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 sa majetkový prospech získaný plnením z týchto neplatných zmlúv považuje za bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie ďalej s poukazom na § 451 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka prezentoval záver, že žalobca plnil žalovanému viac, ako bol jeho záväzok z úverových zmlúv, preto na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie, za ktoré je v zmysle žaloby potrebné považovať rozdiel hodnoty majetku žalobcu poskytnutého k zabezpečeniu úverov a hodnoty nesplateného úveru z úverových zmlúv.

8. K uplatnenej námietke premlčania súd prvej inštancie uviedol, že podľa tvrdenia žalovaného je plnením na základe zmlúv o zabezpečovacom prevode práva poskytnutie zabezpečenia pohľadávok veriteľa (žalovaného) voči dlžníkovi (úpadcovi), resp. vznik tohto zabezpečenia, a nie prevod do definitívneho, alebo trvalého vlastníctva, ako to uvádza žalobca. Žalovaný mal za to, že ak by zmluvy o zabezpečovacom prevode práva boli neplatné, premlčanie by začalo plynúť podľa § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka už v čase poskytnutia tohto plnenia. V prípade zmluvy č. 990803, ktorá sa týka hnutelných vecí, a pri ktorej nie je potrebný vklad do osobitnej evidencie, začala podľa žalovaného

premlčacia doba plynúť dňa 25. augusta 1999 (deň uzavretia zmluvy) a v súlade s § 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka uplynula dňa 25. augusta 2003; v prípade zmluvy č. 990802 začala premlčacia doba plynúť dňa 31. augusta 1999 (deň vkladu zabezpečovacieho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností) a uplynula dňa 31. augusta 2003; v prípade zmluvy č. 990801 začala premlčacia doba plynúť dňa 8. septembra 1999 (deň vkladu zabezpečovacieho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností) a uplynula dňa 8. septembra 2003.

9. Súd prvej inštancie sa s uvedenou argumentáciou žalovaného nestotožnil. Vzťah medzi žalobcom a žalovaným s poukazom na § 261 Obchodného zákonníka vyhodnotil ako obchodnoprávny s tým, že vzhľadom na absenciu právnej úpravy bezdôvodného obohatenia v Obchodnom zákonníku sa v zmysle § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka subsidiárne použije právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku, avšak premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa bude spravovať právnou úpravou obsiahnutou v Obchodnom zákonníku. Tento právny názor vyplýva z ustanovení Obchodného zákonníka a je súladný s ustálenou rozhodovacou praxou súdov (ZSR R 34/2002). V súvislosti s momentom začatia plynutia premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia sa súd prvej inštancie stotožnil s názorom žalobcu, že rozhodujúcimi sú dátumy 4. októbra 1999, 5. októbra 1999 a 2. novembra 1999. Poskytnutie zabezpečenia sa realizovalo tak, že žalobca žalovanému dočasne a podmienene previedol vlastnícke právo k nehnuteľnému majetku, pričom k jeho zavkladovaniu v prospech žalovaného došlo na správe katastra I. dňa 31. augusta 1999 a na správe katastra L. dňa 8. septembra 1999. Týmto bolo podľa súdu prvej inštancie realizované zabezpečenie úveru pre prípad, že by žalobca ako dlžník úver nesplácal. Z dôvodu, že žalobca riadne úver nesplácal, žalovaný pristúpil k výkonu zabezpečovacieho prevodu práva v zmluve predpokladaným spôsobom, t.j. ponechaním si majetku žalobcu. Žalovaný realizoval uspokojenie svojej pohľadávky tak, že adresoval na príslušné správy katastra žiadosť, aby natrvalo previedli vlastnícke právo zo žalobcu na žalovaného. Príslušné správy katastra vykonali zápis trvalého vlastníckeho práva žalovaného záznamom, ktorý bol vykonaný dňa 5. októbra 1999 (Okresný úrad Piešťany) a dňa 2. novembra 1999 (Okresný úrad Trnava). K hnutelným veciam žalovaný realizoval výkon zabezpečovacieho prevodu práva podľa súdu prvej inštancie tak, že tieto protokolárne prevzal od žalobcu dňa 4. októbra 1999. Podľa názoru súdu prvej inštancie k samotnému plneniu podľa § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka v zmysle neplatných zmlúv o zabezpečovacom prevode práva mohlo dôjsť až na základe uskutočnenia prevodu trvalého vlastníctva nehnuteľností záznamami dňa 5. októbra 1999 a dňa 2. novembra 1999 a v prípade hnutelných vecí ich protokolárnym prevzatím dňa 4. októbra 1999. Súd prvej inštancie prisvedčil argumentácii žalobcu, že samotná zmluva o zabezpečovacom prevode práva bez ďalšieho nie je nadobúdacím titulom a tieto právne úkony slúžili k zabezpečeniu záväzku. Súd prvej inštancie mal za to, že začatie plynutia premlčacej doby nemožno odvodzovať od zavkladovania zmlúv o zabezpečovacom prevode práva do katastra nehnuteľností, nakoľko v tom čase ešte pohľadávka žalovaného z úverových zmlúv nebola splatná, a ak by žalobca podal žalobu v deň nasledujúci po žalovaným označených dátumoch 31. augusta 1999 a 8. septembra 1999, bola by žaloba zamietnutá pre predčasnosť. Keďže žaloba bola súdu doručená dňa 3. októbra 2003 súd prvej inštancie konštatoval včasnosť jej podania v rámci plynutia štvorročnej premlčacej doby a žalovaným vznesenú námietku premlčania vyhodnotil ako nedôvodnú.

10. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobcu, že na základe ním predložených listinných dôkazov a znaleckých posudkov je bezpečne ustálený skutkový stav ohľadom hodnoty nehnuteľných a hnutelných vecí. V danom prípade boli stranami sporu predložené viaceré znalecké posudky, ktorých závery boli v podstatne rozdielnej výške. Podľa súdu prvej inštancie bude potrebné vo vzťahu k výške žalobcovho nároku vykonať ďalšie dokazovanie navrhnuté žalovaným a intervenientami na strane žalovaného, a preto s prihliadnutím na charakter sporu, priebeh a výsledky doposiaľ vykonaného dokazovania mal za to, že vyriešenie opodstatnenosti základu nároku žalobcu je v súlade so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania.

11. Proti medzitýmne mu rozsudku podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. e), f), h) CSP, ktoré v posledný deň lehoty na podanie odvolania doplnil podaním zo dňa 10. januára 2024 (medzitýmny rozsudok bol právnomu zástupcovi žalovaného doručený dňa 26. decembra 2023), ktorým modifikoval odvolací návrh a domáhal sa buď zrušenia napadnutého

medzitýmneho rozsudku a vrátenia vecí súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo zmeny napadnutého medzitýmneho rozsudku tak, že základ žalobného návrhu nie je opodstatnený, je v plnom rozsahu premlčaný a žaloba sa zamietá.

12. Po opise skutkového stavu a zhrnutí záverov súdu prvej inštancie žalovaný v súvislosti s odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP namietal nesprávne právne posúdenie vecí, ktoré sa prejavilo v nesprávnom vyhodnotení námietky premlčania ako nedôvodnej. Poukázal na § 1 ods. 1, § 4 ods. 3, § 5 ods. 2, § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) s tým, že zo zákonnej definície záznamu podľa katastrálneho zákona a podľa odborných názorov v komentároch ku katastrálnemu zákonu vyplýva, že záznam nemá konštitutívny účinok a na jeho základe nevznikajú, nemenia sa a nezanikajú akékoľvek práva k nehnuteľnostiam. Vykonaním zápisu definitívneho nepodmieneného vlastníctva záznamom, došlo zo strany katastrálnych úradov iba k zaevidovaniu právne relevantnej zmeny v právnych vzťahoch, ku ktorej došlo skôr, nie v deň vykonania záznamov. Aby bolo možné zistiť dátumy, v ktorých nastali momenty, ktoré sú podstatné pre začiatok plynutia premlčacej doby, je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré smerovali k definitívnemu nepodmienenému nadobudnutiu vlastníctva žalovaného k dotknutým nehnuteľnostiam. Keďže § 553 Občianskeho zákonníka v danom čase neobsahoval podrobnosti o tom, kedy, a ako nastávajú účinky realizácie uhradzovacej funkcie zabezpečovacieho prevodu a zároveň v danom čase neexistovala doktrína zákazu prepádneho zálohu (resp. nebola zo strany súdov uplatňovaná) a katastrálne úrady vykonali zápis definitívneho nepodmieneného vlastníctva žalovaného k dotknutým nehnuteľnostiam evidenčným deklaratórnym úkonom (záznamom), žalovaný má za to, že dôležitými dátumami sú len 20. septembra 1999, kedy bolo zrejmé, že zabezpečované pohľadávky neboli uhradené a 21. septembra 1999, kedy žalovaný odoslal listy, ktorými požiadal oba katastrálne úrady, aby zapísali definitívny nepodmienený prevod vlastníctva. Súd prvej inštancie, teda podľa žalovaného mal skúmať moment, kedy došlo ku skutočnej realizácii zabezpečenia zo strany žalovaného, a neobmedziť sa len na moment, kedy došlo k evidenčným úkonom katastra, resp. k protokolárnemu prevzatíu v prípade hnuteľných vecí. Vo vzťahu k hnuteľným veciam žalovaný tiež uviedol, že ani výzva na zaplatenie, ani zmluva č. 990803 nehovoria o tom, že k prevodu tohto majetku je potrebné jeho prevzatie a podľa názoru žalovaného tento prevod nastáva v momente splnenia podmienky spočívajúcej v neuhradení zabezpečovanej pohľadávky, a preto je rozhodujúcim dátumom 20. septembra 1999, t.j. deň bezprostredne nasledujúci po márnom uplynutí dodatočnej lehoty na plnenie. Zároveň poukázal na záver súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti všetkých zmlúv o zabezpečovacom prevode práva a v nadväznosti na to na § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka s tým, že je zrejmé, že v prípade všetkých zmlúv o zabezpečovacom prevode práva bolo plnením poskytnutie zabezpečenia, a to samotný zabezpečovací prevod práva, ktorý nastal vkladom do katastra dňa 31. augusta 1999 v prípade nehnuteľného majetku a dňa 27. augusta 1999 v prípade hnuteľných vecí. Ak má byť teda na uplatnenie nárokov žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia aplikovaný § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka, k čomu v medzitýmnom rozsudku dospel aj súd prvej inštancie, potom musia premlčacie doby plynúť od momentu poskytnutia plnenia v podobe zabezpečenia. Samotný súd prvej inštancie v medzitýmnom rozsudku dospel k záveru, že zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nemôžu byť titulom pre definitívny, neobmedzený a nepodmienený prevod vlastníckeho práva, pretože ich účelom je poskytnutie zabezpečenia. Premlčacie doby by teda mali začať plynúť už dňa 28. augusta 1999 v prípade hnuteľných vecí a dňa 1. septembra 1999 v prípade nehnuteľností. Tento záver je podľa žalovaného konzistentný aj so súdom prvej inštancie citovanou judikatúrou. Premlčacia doba uplynula najneskôr dňa 22. septembra 2003, pričom žalobca podal žalobu dňa 3. októbra 2003, t.j. najmenej 11 dní po jej uplynutí.

13. Vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP žalovaný namietal nesprávnosť záverov súdu prvej inštancie, podľa ktorých z listov žalovaného zo dňa 21. septembra 1999 adresovaných katastrálnym úradom má vyplývať, že žalovaný sa nepovažoval za vlastníka nehnuteľného majetku a z platobného výmeru zo dňa 21. decembra 1999, z vyjadrenia Okresného úradu Trnava zo dňa 20. augusta 2015 a z vyjadrenia Okresného úradu Piešťany zo dňa 7. septembra 2015 má vyplývať, že k definitívnemu prevodu nehnuteľného majetku došlo až záznamami Z 1496/99 a Z 2832/99. Obsah daných listín je podľa žalovaného irelevantný vo vzťahu k právnym účinkom, ktoré nastávajú na základe

zákona, a nie na základe pocitov a úvah účastníkov právnych vzťahov. Za nesprávne žalovaný považoval aj vyhodnotenie celej postupnosti krokov, úkonov a skutočností, ktoré boli stranami vykonané a nastali v období uzavretia zmlúv o zabezpečovacom prevode práva do márneho uplynutia lehoty na dodatočné splnenie zabezpečovaných pohľadávok. Je zrejmé, že podstatnou okolnosťou pre zmenu obmedzeného podmieneného vlastníctva na nepodmienené, neobmedzené a definitívne je v prípade nehnuteľností úkon, ktorým žalovaný vykonával zabezpečovacie právo (listy žalovaného zo dňa 21. septembra 1999 adresované Okresnému úradu Trnava a Okresnému úradu Piešťany) a v prípade hnutel'ného majetku je podstatnou okolnosť spočívajúca v márnom uplynutí lehoty na dodatočné plnenie (20. septembra 1999). Súd prvej inštalcie tieto dôkazy nesprávne vyhodnotil z hľadiska ich obsahu a tým nesprávne zistil dátumy, ktoré sú rozhodujúce pre začiatok plynutia premľáčacích dôb pre uplatnenie nárokov v tomto konaní. Žalovaný tiež vytkol súdu prvej inštalcie, že v medzitémnom rozsudku uviedol záver, ktorého správnosť bude predmetom dokazovania o hodnote majetku tvoriaceho zabezpečenie pohľadávok. Predčasnosť záveru, podľa ktorého „...žalobca plnil žalovanému viac, ako bol jeho záväzok z úverových zmlúv, preto na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie“ je daná tým, že ide o spornú skutkovú okolnosť, ktorá doteraz nebola jednoznačne preukázaná.

14. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP žalovaný odôvodnil tým, že súd prvej inštalcie sa vôbec nezaoberal návrhom žalovaného na výsluch svedkyne G. A. a v medzitémnom rozsudku ani neuviedol, prečo považuje tento výsluch za nepodstatný, v dôsledku čoho je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný.

15. Intervenienti na strane žalovaného sa vo vyjadrení k odvolaniu stotožnili s názorom žalovaného o nesprávnosti a nezákonnosti napadnutého medzitémneho rozsudku a v celom rozsahu odkázali na obsah odvolania žalovaného.

16. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu prezentoval nesúhlas s právnym a skutkovým hodnotením obsiahnutým v odvolaní a naopak, stotožnil sa s výrokom a odôvodnením napadnutého rozsudku. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedol, že pre správne plynutie premľáčacej doby je nevyhnutné identifikovať moment, kedy došlo k plneniu v zmysle § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka, pričom žalobca zastáva názor, že k plneniu došlo v momente, kedy sa plnenie dostalo do dispozičnej sféry žalovaného po splnení uhradzovacej funkcie zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, a to faktickým a právnym prevzatím majetku zo strany žalovaného. Vytýkal žalovanému, že sa vôbec nevenuje posúdeniu okolností, kedy došlo k plneniu v zmysle záväzkového práva. V bode 5.1 zmluvy si zmluvné strany dohodli ako spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva prevzatie majetku žalobcu. Z konania žalovaného vyplýva, že vykonával právne a faktické úkony za účelom prevzatia majetku tak, aby sa majetok žalobcu dostal do jeho dispozičnej sféry v zmysle zmluvných dojednaní. K prevzatiu nehnuteľného majetku došlo jeho fyzickým protokolárnym prevzatím dňa 4. októbra 1999 a následne zaevidovaním žalovaného ako vlastníka v katastrálnej evidencii dňa 5. októbra 1999 a dňa 2. novembra 1999. K prevzatiu hnutel'ného majetku došlo jeho fyzickým prevzatím dňa 4. októbra 1999. Žaloba bola podaná dňa 3. októbra 2003, teda pred uplynutím 4-ročnej premľáčacej doby. V súvislosti s namietanou nesprávnosťou skutkového hodnotenia žalobca uviedol, že sa stotožňuje so skutkovým hodnotením súdu prvej inštalcie ohľadom oznámenia žalovaného zo dňa 21. septembra 1999 a tvrdenia žalovaného považuje za účelové, nakoľko z obsahu predmetných listín je zjavné, že sa žalovaný nepovažuje za vlastníka sporných nehnuteľností. K namietanému nevykonaniu dôkazov žalobca uviedol, že od rozhodných skutkových okolností ubehlo už 25 rokov, takže je vysoko nepravdepodobné, že Ing. G. A. bude spôsobilá uviesť konkrétny dátum, kedy v roku 1999 prevzala hnutel'né a nehnuteľné veci a jej výpoveď v tomto smere s najväčšou pravdepodobnosťou nebude mať žiadnu výpovednú hodnotu. Skutočnosť, kedy došlo k prevzatiu hnutel'ného a nehnuteľného majetku je jasne preukázaná listinnými dôkazmi. Ing. G. A. by podľa žalovaného mala byť vypočutá i k autenticite listiny datovanej 30. septembra 1999, avšak navrhovaná svedkyňa nebola tvorcom tohto listu (aspoň to žalovaný netvrdí) ani ho nepodpísala, z čoho podľa žalobcu vyplýva, že nevie poskytnúť žiadnu relevantnú výpoveď. Žalobca navrhol potvrdenie napadnutého rozsudku v celom rozsahu.

17. Žalovaný v odvolacej replike uviedol, že vyhodnotenie skutkových okolností a právne posúdenie

premlčania zo strany žalobcu nie je správne. Argument žalobcu o nespornosti aplikácie § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka je irelevantný, nakoľko vzhľadom na zásadu iura novit curia je výlučne vecou súdu, aby určil, aký právny predpis použije v tomto prípade na posúdenie premlčania, pričom môže aplikovať aj taký, o ktorom strany ani súd doteraz neuvažovali. Zmluvy o zabezpečovacom prevode práva majú zabezpečovaciu aj uhradzovaciu funkciu a ich primárnou funkciou je poskytnutie zabezpečenia. Súd prvej inštalácie sa vôbec nezaoberal tým, prečo by premlčacia doba nemala začať plynúť už poskytnutím prvého z dvoch plnení na základe dotknutých zabezpečovacích zmlúv (poskytnutím zabezpečenia), ale bez ďalšieho arbitrálne skonštatoval, že premlčacia doba začala plynúť až poskytnutím druhého plnenia (realizáciou uhradzovacej funkcie), pričom jednak nesprávne posúdil účinky záznamu a po druhé je tento záver v rozpore so záverom súdu prvej inštalácie o absencii dohody o uhradzovacej funkcii. Zároveň uviedol, že v tomto prípade už nie je možné, aby žalovaný vrátil úpadcovi plnenia poskytnuté na základe zmlúv o zabezpečovacom prevode práva, pretože buď ich už vlastní iné subjekty alebo už pravdepodobne neexistujú (napr. niektoré z hnutelných vecí). Žalobcovi by tak mal voči žalovanému vzniknúť iba potenciálny nárok na náhradu škody a do úvahy by prichádzali § 394 ods. 3 Obchodného zákonníka alebo § 398 Obchodného zákonníka. Ďalšia časť odvolacej repliky predstavuje zopakovanie a rozvinutie nosnej argumentácie obsiahnutej v odvolaní.

18. Žalobca v odvolacej duplike poukázal na to, že aplikácia § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka ani dĺžka premlčacej doby v trvaní štyroch rokov neboli v konaní pred súdom prvej inštalácie sporné a žalovaný ich nenamietal ani v odvolaní. Žalobca okrem zopakovania podstatnej časti svojej argumentácie z vyjadrenia k odvolaniu tiež prezentoval svoj nesúhlas s tvrdením žalovaného, že k prechodu majetku do dispozičnej sféry žalovaného došlo už v dňoch 20. septembra 1999 (deň nasledujúci po uplynutí dodatočnej lehoty na zaplatenie) a 21. septembra 1999 (odoslanie listov katastrálnym radom), nakoľko tieto úkony neboli rozhodujúce pre sfinalizovanie prechodu majetku a pre vytvorenie právnej a faktickej možnosti žalovaného s majetkom voľne bez obmedzení nakladať. Faktické prevzatie predmetu zabezpečenia má i ďalšie právne súvislosti vzhľadom k tomu, že až po prevzatí majetku, jeho kontrole a ocenení v čase jeho prevzatia mohol žalovaný viesť, v akom rozsahu je jeho zabezpečená pohľadávka uspokojená t.j., v akom rozsahu postačuje hodnota majetku poskytnutého k zabezpečeniu na úhradu pohľadávky. Žalobca má za to, že na prejednávany prípad by bolo možné aplikovať ustanovenie § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka. K prípadnej aplikácii § 394 ods. 3 Obchodného zákonníka podľa § 268 Obchodného zákonníka uviedol, že použitie týchto zákonných ustanovení je nevhodné z dôvodu, že zistené skutkové okolnosti nie je možné pod ne subsumovať; žalovaný v prvoinštančnom konaní netvrdil, že niektorá zo zmluvných strán spôsobila neplatnosť sporných zmlúv; spôsob, akým predmetné ustanovenie interpretuje žalovaný by robilo ustanovenie § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka obsolentným. Rovnako podľa žalobcu neprichádza do úvahy ani aplikácia § 398 Obchodného zákonníka. Za nesprávne považuje tiež tvrdenie žalovaného, že k jedinému plneniu došlo už momentom poskytnutia zabezpečenia, nakoľko žalovaný tým ignoruje skutkové okolnosti prípadu, konkrétne skutočnosť, že zmluvy o zabezpečovacom prevode práva mali svoju zabezpečovaciu a uhradzovaciu funkciu a v rámci realizácie každej z nich bolo žalobcom poskytované odlišné plnenie (prevod dočasného vlastníckeho práva v prípade zabezpečovacej funkcie a prevod trvalého vlastníckeho práva v prípade uhradzovacej funkcie). Za nesprávne považuje aj tvrdenie žalovaného, že k naplneniu uhradzovacej funkcie zmluvy vôbec nedošlo z dôvodu absencie dohody o vysporiadaní v prípade neuhradenia zabezpečovanej pohľadávky, nakoľko z vykonaného dokazovania je zjavné, že k uhradeniu záväzku žalobcu z úverových zmlúv došlo a žalovaný si ponechal všetok majetok poskytnutý žalobcom k zabezpečeniu bez vrátenia akéhokoľvek prebytku jeho hodnoty.

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 470 ods. 1 a 4 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP) vo veci samej oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie, bez nariadenia pojednávania za rešpektovania viazanosti rozsahom odvolania, odvolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštalácie (§ 379, § 380, § 383 CSP) prejednal odvolanie a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

20. Podľa § 553 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 splnenie záväzku sa môže zabezpečiť prevodom práva dlžníka v prospech veriteľa

(zabezpečovací prevod práva).

21. Podľa § 553 ods. 2 Občianskeho zákonníka v citovanom znení zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzavrieť písomne.

22. Podľa § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak sa hnutelná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo prevzatím veci, ak nie je právnym predpisom ustanovené, alebo účastníkmi dohodnuté inak.

23. Podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

24. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

25. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

26. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka, ak je zmluva neplatná, alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

27. Podľa § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka pri práve na vrátenie plnenia uskutočneného podľa neplatnej zmluvy začína premŕčacia doba plynúť odo dňa, keď k plneniu došlo.

28. Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premŕčacia doba štyri roky.

29. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

30. Podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

31. V danom prípade súd prvej inštancie rozhodol o základe uplatneného procesného nároku medzitýmny rozsudkom za aplikácie § 214 ods. 1 CSP (bez návrhu). Medzitýmny rozsudok musí byť preskúmateľný a musí z jeho obsahu vyplývať komplexné posúdenie celého základu alebo dôvodu procesného nároku, čo znamená nielen dôsledné vysporiadanie sa s tvrdeniami strán sporu a dôsledné vyhodnotenie zisteného skutkového stavu, ale v zmysle zásady iura novit curia (spomínanej aj súdom prvej inštancie) aj zodpovedanie všetkých (nie iba sporných) právnych otázok determinovaných na vec sa vzťahujúcou právnou úpravou. V konaní po právoplatnosti medzitýmneho rozsudku totiž môžu byť riešené výlučne už len otázky súvisiace s výškou uplatneného nároku a je vylúčené posudzovanie akýchkoľvek otázok vzťahujúcich sa k základu alebo dôvodu uplatneného procesného nároku.

K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

32. Súd prvej inštancie právne kvalifikoval žalobný nárok, ako právo na vydanie majetkového prospechu získaného plnením z neplatného právneho úkonu, keď dospel k záveru o absolútnej neplatnosti zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 z dôvodu absencie dohody riešiacej tzv. uhradzovaciu funkciu zabezpečovacích zmlúv a z dôvodu existencie dojednania obdobného tzv. prepadnému zálohu. Tento

právny názor odvodil od obsahu zmluvných dojednaní a podoprel ho ustálenou rozhodovacou praxou v obdobných veciach vyplývajúcou z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj skutočnosťou, že tento právny názor úspešne prešiel aj testom ústavnosti. Len pre úplnosť odvolací súd uvádza, že žalovaný v odvolaní záver súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti dotknutých zmlúv o zabezpečovacom prevode práva nespochybnil. Namietal však nesprávnosť vyhodnotenia námietky premlčania a v tejto súvislosti okrem iného poukázal na záver súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti všetkých zmlúv o zabezpečovacom prevode práva s tým, že v prípade všetkých zmlúv o zabezpečovacom prevode práva bolo plnením poskytnutie zabezpečenia, a to samotný zabezpečovací prevod práva. Tiež uviedol, že ak má byť aplikovaný § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka, k čomu v medzitýmnom rozsudku dospel aj súd prvej inštancie, potom musia premlčacie doby plynúť od momentu poskytnutia plnenia v podobe zabezpečenia, keď aj súd prvej inštancie v medzitýmnom rozsudku dospel k záveru, že zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nemôžu byť titulom pre definitívny, neobmedzený a nepodmienený prevod vlastníckeho práva, pretože ich účelom je poskytnutie zabezpečenia. Odvolací súd konštatuje dôvodnosť tej časti odvolacej argumentácie, ktorou žalobca poukazuje na spojitosť záveru o absolútnej neplatnosti zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 s posudzovaním vznesenej námietky premlčania. Skutkové a právne hodnotenie opodstatnenosti alebo neopodstatnenosti námietky premlčania musí nadväzovať na ustálenú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia, ktorou je v danom prípade právo na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatného právneho úkonu.

33. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva od začiatku (ex tunc), pôsobí voči každému a jej dôsledkom je, že právny úkon nemá žiadne právne účinky. Mechanizmus vysporiadania vzťahov medzi účastníkmi neplatnej zmeny vychádza z § 457 Občianskeho zákonníka, ktorý však súd prvej inštancie na daný spor neaplikoval a v tomto smere nepodrobil žalobou uplatňovaný nárok žiadnemu skutkovému a právnomu hodnoteniu, čo vedie odvolací súd k záveru o nedostatočnosti obsahu a rozsahu posudzovania otázok podstatných pre rozhodnutie o základe uplatňovaného procesného nároku v nadväznosti na súdom prvej inštancie ustálenú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia.

34. Začiatok plynutia premlčacej doby v prípade práva na vrátenie plnenia uskutočneného z neplatnej zmluvy je upravený v ustanovení § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka a momentom určujúcim začiatok jej plynutia je uskutočnenie plnenia z takejto zmluvy; ide teda o objektívne určený začiatok plynutia premlčacej doby, ktorý sa odvíja od právnej skutočnosti, ktorej existencia je nezávislá od vedomia oprávnenej osoby o neplatnosti zmluvy (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 50Bdo/51/2017 zo dňa 15. mája 2018).

35. Súd prvej inštancie ustálil správny záver o potrebe posudzovania uplatnenej námietky premlčania v zmysle komplexnej právnej úpravy inštitútu premlčania obsiahnutej v Obchodnom zákonníku a v tomto smere správne konštatoval štvorročnú premlčaciu dobu a potrebu aplikácie § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka. V ďalšom však bez bližšieho vysvetlenia naviazanosti svojich úvah súvisiacich s námietkou premlčania na konštatovanú existenciu práva na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného z neplatnej zmluvy rozlišoval medzi prevodom dočasného a trvalého vlastníctva a plynutie premlčacej doby odvíjal od výkonu sekundárnej uhradzovacej funkcie dotknutých zmlúv, za ktorý považoval v prípade nehnuteľných vecí vykonanie zápisu trvalého vlastníckeho práva katastrami formou záznamu (5. októbra 1999 a 2. novembra 1999) a v prípade hnutelných vecí ich protokolárne prevzatie (4. októbra 1999), v nadväznosti na čo dospel k záveru o včasnom podaní žaloby doručenej súdu dňa 3. októbra 2003. Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné ustalať okamih začiatku plynutia premlčacej doby konzistentne s ustálenou skutkovou podstatou bezdôvodného obohatenia s ohľadom na predmet absolútne neplatných zmlúv a s ohľadom na poskytnutie plnenia zodpovedajúceho predmetu neplatných zmlúv. V prípade plnení poskytnutých na základe absolútne neplatnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva je zároveň v kontexte okolností konkrétneho prípadu tiež potrebné prihliadať na funkciu zabezpečovacej zmluvy, ku ktorej sa poskytnuté plnenie viaže.

36. Účelom zabezpečujúceho prevodu práva je nielen nútiť dlžníka splniť svoj dlh voči veriteľovi (v tomto zabezpečení spočíva zabezpečovacia funkcia tohto inštitútu), ale pri riadnom a včasnom

neuhrazení tohto dlhu dať veriteľovi možnosť uspokojiť sa v spojitosti s touto formou zabezpečenia (zabezpečovací prevod práva má plniť aj funkciu uhradzovaciu) - rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/48/2010 zo dňa 29. februára 2012.

37. Predmetom zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 bol zabezpečovací prevod práva za účelom zabezpečenia splnenia pohľadávok, čo predstavuje primárnu funkciu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Jej uhradzovacia funkcia je sekundárna, pričom pri nej platí, že môže, ale nemusí byť aktivovaná v závislosti od naplnenia, alebo nenaplnenia rozvázovacej podmienky, t.j. v závislosti od konania alebo nekonania jednej zmluvnej strany, a to dlžníka zabezpečovanej pohľadávky. K tomu odvolací súd dopĺňa, že účelom uhradzovacej funkcie nie je prevod vlastníckeho práva, nakoľko k tomu došlo už pri naplnení funkcie zabezpečovacej, ale jej účelom je uspokojenie zabezpečeného záväzku dlžníka voči veriteľovi.

38. V nadväznosti na vyššie uvedené v podmienkach danej kauzy platí, že až keď boli záväzky z dotknutých zmlúv o úvere reálne uspokojené z predmetov zabezpečenia, možno hovoriť o naplnení uhradzovacej funkcie, a teda o poskytnutí plnenia z neplatnej zmluvy zodpovedajúceho sekundárnej funkcii zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Pre posúdenie nároku na vrátenie plnenia z neplatnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a pre posúdenie vznesenej námietky premlčania je za účelom naplnenia dikcie § 457 Občianskeho zákonníka nevyhnutné v dostatočnej miere (za použitia § 150 ods. 2 CSP a v závislosti od stranami uplatnených prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany) ustáliť, aké plnenia zodpovedajúcej tej-ktorej funkcii tohto zmluvného typu boli účastníkmi neplatných zmlúv vzájomne poskytnuté a kedy k ich reálnemu poskytnutiu došlo. Ak súd nasledujúc vyššie naznačený smer dospeje k záveru, že v danom prípade došlo nielen k aktivácii zabezpečovacej funkcie, t.j. primárneho účelu predmetných zmlúv (účelu naplneného v prípade nehnuteľností vkladom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v súlade s § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka a v prípade hnutelných vecí naplnením čl. I., bod 1.2 zmluvy č. 990803 v spojení s § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale aj k aktivácii uhradzovacej funkcie, t.j. sekundárneho účelu zmlúv (nesplnením záväzkov dlžníka v dodatočnej lehote a uspokojením zabezpečených pohľadávok veriteľa z práv, ku ktorým bol zrealizovaný zabezpečovací prevod), tak začiatok premlčacej doby bude potrebné posudzovať v závislosti od okamihu uspokojenia záväzkov zo zmlúv o úvere, nakoľko tento okamih predstavuje moment poskytnutia plnení zodpovedajúcich realizovanému sekundárnemu účelu neplatných zmlúv o zabezpečovacom prevode práva. Z predmetných zmlúv o úvere je zrejmé, že veriteľ mal v prípade nesplnenia záväzkov dlžníkom k dispozícii aj ďalšie možnosti ich uspokojenia (zmluvy č. 1/98 a č. 2/98 o zriadení záložného práva k nehnuteľnému majetku zo dňa 14. januára 1998 v prípade zmluvy o úvere č. 4/98 a zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnému majetku č. 7/96 a č. 8/96 v prípade zmluvy o úvere č. 5/96), a teda mohol, ale nemusel pristúpiť k uspokojeniu záväzkov na základe dotknutých zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803. Z doposiaľ vykonaného dokazovania nevyplyva žiaden konkrétny dátum, ku ktorému bola uhradzovacia funkcia naplnená formou uspokojenia splatných úverových záväzkov, a teda dátum, ku ktorému dlžník na základe neplatných zmlúv o zabezpečovacom prevode práva poskytol plnenie, ktoré podľa tvrdenia žalobcu má predstavovať základ pre vrátenie ním tvrdenej prevyšujúcej časti. Nesprávnosť právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie spočíva predovšetkým v opomenutí aplikácie ustanovenia § 457 Občianskeho zákonníka a v nesprávnej aplikácii ustanovenia § 394 ods. 2 Obchodného zákonníka v kontexte ustálenej skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia a charakteru dotknutých neplatných zmlúv.

K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP.

39. Odvolací súd v nadväznosti na vyššie prezentovaný názor o naviazanosti posudzovania vznesenej námietky premlčania na ustálenú skutkovú podstatu bezdôvodného obohatenia považuje za dôvodnú tú časť odvolacej argumentácie, ktorou žalovaný namieta nesprávnosť skutkových zistení súvisiacich s listami žalovaného zo dňa 21. septembra 1999 adresovanými katastrálnym úradom, s platobným výmerom zo dňa 21. decembra 1999, s vyjadreniami Okresného úradu Trnava zo dňa 20. augusta 2015 a Okresného úradu Piešťany zo dňa 7. septembra 2015. Žalovaný tiež vytkol súdu prvej inštancie predčasnosť záveru konštatovaného v bode 86. odôvodnenia medzitýmného rozsudku, podľa ktorého žalobca plnil žalovanému viac, ako bol jeho záväzok z úverových zmlúv, preto na strane žalovaného

vzniklo bezdôvodné obohatenie. S uvedenou námietkou žalovaného sa odvolací súd stotožňuje, nakoľko súd prvej inštancie tento záver nepodložil žiadnou vecnou argumentáciou vo vzťahu k vykonanému dokazovaniu a vyslovil ho v štádiu ešte neustálenej výšky hodnoty majetku poskytnutého úpadcom k zabezpečeniu pohľadávok žalovaného zo zmlúv o úvere, čo v konečnom dôsledku vyplýva z bodov 94., 95., 96. a 97. odôvodnenia medzitýmneho rozsudku.

K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) CSP.

40. Žalovaný v odvolaní namietal nevysporiadanie sa s návrhom žalovaného na výsluch svedkyne Ing. G. A. a vytýkal súdu prvej inštancie, že v medzitýmnom rozsudku ani neuviedol dôvod neopodstatnenosti jej výsluchu, v dôsledku čoho je medzitýmny rozsudok z tohto hľadiska nepreskúmateľný. Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že návrh na doplnenie dokazovania výsluchom svedkyne Ing. G. A. bol žalovaným uplatnený v jeho podaniach zo dňa 12. júna 2023 (č.l. 2332 súdneho spisu) a zo dňa 23. novembra 2023 (č.l. 2402 súdneho spisu) a jej výsluch bol navrhnutý vo vzťahu ku skutočnostiam súvisiacim s námietkou premĺčania vznesenou žalovaným. Z ustanovenia § 185 ods. 1 CSP vyplýva, že je na rozhodnutí súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná, avšak z dikcie ustanovenia § 220 ods. 2 CSP zároveň vyplýva pre súd povinnosť v odôvodnení rozsudku uviesť dôvody, pre ktoré navrhnuté dôkazy nevykoná. K tomu v danom prípade zo strany súdu prvej inštancie nedošlo, čo je zrejmé z odôvodnenia napadnutého medzitýmneho rozsudku a preto odvolací súd dospel k záveru o dôvodnosti aj tejto odvolacej námietky žalovaného.

41. Záverom odvolací súd považuje za potrebné sa vyjadriť aj k súdom prvej inštancie zvolenému procesnému postupu rozhodnutím o základe uplatneného procesného nároku medzitýmnym rozsudkom. V danom spore je predmetom žalobného návrhu nárok žalobcu voči žalovanému na splnenie povinnosti zodpovedajúcej peňažnému plneniu. Súd prvej inštancie ustálil právnu kvalifikáciu žalobného nároku titulom práva na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatných zmlúv. Opomenutím aplikácie § 457 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav je však rozhodnutie o základe procesného nároku medzitýmnym rozsudkom minimálne predčasné. Súd prvej inštancie nemal v čase svojho rozhodovania relevantným a preukazným spôsobom ustálené, aké plnenia si účastníci absolútne neplatných zmlúv navzájom poskytlí, či sú tieto plnenia spôsobilými predmetmi vrátenia, a ak nie, aká peňažná náhrada, a v akej výške im zodpovedá. Predovšetkým však súd prvej inštancie vo vzťahu k žalobnému petitu, ktorého predmetom nie je synalagmatické plnenie, nemal pre účely rozhodovania o základe procesného nároku vôbec ustálené, či na strane žalovaného skutočne došlo k získaniu majetkového prospechu na úkor žalobcu (úpadcu), čo predstavuje otázku úzko naviazanú na ustálenie hodnoty majetku úpadcu poskytnutého k zabezpečeniu v porovnaní s výškou úverových záväzkov úpadcu, ktoré mali byť na základe neplatných zmlúv uspokojené. Vo vzťahu k ustáleniu hodnoty majetku úpadcu poskytnutého k zabezpečeniu na základe neplatných zmlúv č. 990801, č. 990802 a č. 990803 dokazovanie nie je ukončené a zistený skutkový stav zodpovedanie tejto otázky neumožňuje.

42. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd vyhodnotil žalovaným uplatnené odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. e), f), h) CSP ako dôvodné a napadnutý medzitýmny rozsudok v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP v spojení s § 391 ods. 1 písm. a) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že úlohou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní bude v intenciách vyššie uvedeného opätovne vec prejednať procesným postupom súladným s príslušnými zákonnými ustanoveniami a znovu vo veci rozhodnúť s prihliadnutím na zistený skutkový a právny stav.

43. O náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

44. Toto rozhodnutie bolo členmi senátu prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).